

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه آموزشی و سرفصل دروس

دوره: دکتری

رشته: تاریخ تمدن اسلامی

گروه: علوم حوزه ای - دانشگاهی

(خاص جامعه المصطفی (ص) العالمیه)

مصوب هفتصد و شصتیمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۸۹/۳/۲۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برنامه آموزشی دوره دکتری تاریخ تمدن اسلامی

کمیته تخصصی: علوم اجتماعی

گروه: علوم حوزه ای - دانشگاهی

گرایش:

رشته: تاریخ تمدن اسلامی

کد رشته:

دوره: دکتری

شورای برنامه ریزی آموزش عالی در هفتصد و شصت و نهمین جلسه مورخ ۸۹/۳/۲۲ خود برنامه آموزشی دوره دکتری تاریخ تمدن اسلامی را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) مصوب نمود. **ماده ۱)** برنامه آموزشی دوره دکتری تاریخ تمدن اسلامی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجرا است.

الف: دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شوند.

ب: موسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تأسیس می شوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی می باشند.

ج: موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۸۹/۳/۲۲ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره دکتری تاریخ تمدن اسلامی در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می شود.

رای صادره هفتصد و شصت و ششمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی
مورخ ۸۹/۳/۲۲ در خصوص برنامه آموزشی دوره دکتری رشته تاریخ تمدن اسلامی

برنامه آموزشی دوره دکتری رشته تاریخ تمدن اسلامی که از طرف
گروه علوم حوزه ای - دانشگاهی پیشنهاد شده بود ، با اکثریت آراء
به تصویب رسید
۲) این برنامه از تاریخ تصویب به مدت پنج سال قابل اجرا است و
پس از آن نیازمند بازنگری است.

رای صادره هفتصد و شصت و ششمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی مورخ ۸۹/۳/۲۲
در مورد برنامه آموزشی دوره دکتری رشته تاریخ تمدن اسلامی صحیح است و به مورد اجرا
گذاشته شود.

حسین نادری منش
نایب رئیس شورای برنامه ریزی آموزش عالی

رجبعلی برزونی
دبیر شورای برنامه ریزی آموزش عالی

فصل اوّل

مشخصات کلی

فصل اول: مشخصات کلی دوره‌ی دکتری رشته‌ی تاریخ تمدن اسلامی

جامعة المصطفي العالمية

تعريف:

دوره‌ی دکتری تاریخ تمدن اسلامی بالاترین دوره‌ی تحصیلی تخصصی در زمینه‌ی تاریخ اسلام است که فراگیران، مجموعه‌ای هماهنگ از فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی را انجام می‌دهند و در پایان دوره به اخذ مدرک دکتری نایل می‌شوند.

اهداف کلی:

- تربیت محقق و متخصص در رشته‌ی تمدن اسلامی؛
- تربیت استاد برای مقاطع تحصیلی عالی؛
- گسترش مرزهای دانش در رشته‌ی تاریخ تمدن اسلامی؛
- نقد و تبیین روشمند و علمی تاریخ تمدن اسلامی؛
- زمینه‌سازی برای تربیت مجتهد در زمینه‌ی تاریخ تمدن اسلامی؛
- بررسی و تحلیل تحولات فکری و فرهنگی و عوامل تأثیرگذار بر شکوفایی و انحطاط تمدن اسلامی؛
- بررسی راه‌کارهای چگونگی احیای تمدن اسلامی.

سیاست‌های آموزشی:

- توجه به تعالی اخلاقی و معنوی طلاب؛
- اهتمام به تقویت روحیه تحقیق در دانش‌پژوه با اختصاص حداقل ۳۰٪ زمان واحدها (علاوه بر پایان‌نامه) به کارپژوهشی؛
- اهتمام به پرورش محققان روزآمد که به تازه‌های جهان دانش در این رشته دست یابند؛
- زمینه‌سازی جهت آگاهی فراگیران از جدیدترین مبانی و پیشرفته‌ترین روش‌ها و ابزارهای تحقیق؛
- توجه به رشد توانایی‌های فراگیران در زمینه‌ی تدریس، تبلیغ، ترجمه و نویسندگی؛
- تقویت قدرت نقد و مناظره و ارزیابی گرایش‌های گوناگون و پاسخگویی به پرسش‌ها و شبهات جدید در زمینه تاریخ تمدن اسلامی؛
- اهتمام به نوآوری و تولید فکر و اندیشه.

پذیرش:

فراگیران این دوره از بین فارغ‌التحصیلان دوره‌ی کارشناسی ارشد رشته تاریخ بر اساس ضوابط عمومی و اختصاصی پذیرش انتخاب می‌شوند.

نبره:

در صورتی که فراگیران از رشته‌های دیگر بخواهند در این دوره شرکت نمایند، باید طبق مقررات پیش‌نیازهای لازم را طی نمایند.

طول دوره و شکل آن:

- دوره دکتری تاریخ تمدن اسلامی ۵۸ واحد درسی خواهد بود.
- طول دوره دکتری با احتساب زمان رساله حداکثر ۵ سال تحصیلی خواهد بود.
- فراگیران در این دوره رساله‌ای به ارزش ۱۸ واحد می‌گذرانند.
- هر واحد درسی نظری ۱۶ ساعت و هر واحد عملی ۳۲ ساعت است.
- واحدهای درسی (غیر از رساله) در هر ترم بین ۶-۱۰ واحد ارائه می‌شود.

محورهای دروس:

ردیف	محورهای درس	تعداد واحد
۱	دروس حوزوی	۱۶
۲	دروس پیش‌نیاز	۶
۳	دروس تخصصی	۱۸
۴	رساله علمی	۱۸
	جمع کل	۵۸

اهمیت و ضرورت:

مسلمانان در دوره‌ای از تاریخ در اوج شکوفایی و پیشرفت علمی و تمدنی بوده‌اند که به «عصر طلایی تمدنی» نام‌گذاری شده است. این توسعه و شکوفایی به تدریج به دلایلی به انحطاط کشیده شد؛ بدین روی شناخت تمدن اسلامی و آسیب شناسی آن زمینه‌ساز برنامه‌ریزی دقیق و علمی به منظور بازسازی تمدن اسلامی و اثربخشی آن خواهد گردید. از سوی دیگر شناخت این مباحث برای طلاب و فضایی حوزه‌های علمیه یک ضرورت است تا پس از طی دوره دکتری با کارآمدی بیشتر و توانمندی روزآمد در مجامع علمی تأثیرگذار باشند.

نقش و توانایی:

دانش آموختگان این رشته با توانایی که از مطالعات تاریخی بدست می‌آورند، قادر خواهند بود، همچون پژوهشگری توانا در عرصه داخلی و خارجی بدرخشند و در مراکز علمی مفید واقع شوند و نیز می‌توانند پس از طی دوره دکتری با انجام تحقیقات گسترده و به روز، نقش مؤثری در نشر و اعتلای فرهنگ و تمدن شیعی و شناساندن آن به جوامع مختلف ایفا کنند و در تحقق اهداف ذکر شده سودمند باشند.

فصل دوم

جداول دروس

الف) دروس حوزوی:

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	فقه (۱)	۲	۳۲	۳۲	-		با تأکید بر پژوهش
۲	فقه (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	فقه (۱)	با تأکید بر پژوهش
۳	فقه (۳)	۲	۳۲	۳۲	-	فقه (۲)	با تأکید بر پژوهش
۴	فقه (۴)	۲	۳۲	۳۲	-	فقه (۳)	با تأکید بر پژوهش
۵	فقه (۵)	۲	۳۲	۳۲	-	فقه (۴)	با تأکید بر پژوهش
۶	اصول (۱)	۲	۳۲	۳۲	-		با تأکید بر پژوهش
۷	اصول (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	اصول (۱)	با تأکید بر پژوهش
۸	اصول (۳)	۲	۳۲	۳۲	-	اصول (۲)	با تأکید بر پژوهش
	جمع کل	۱۶	۲۵۶	۲۵۶			

تذکر: سرفصل دروس حوزوی همان دروس فقه و اصول مورد نظر جامعه می باشد.

ب) دروس پیش نیاز:

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	سیر تطور تمدن اسلامی	۲	۳۲	۳۲	-		
۲	ظهور و سقوط تمدن ها در قرآن	۲	۳۲	۳۲	-	با تأکید بر شاخص های تمدن مورد تأیید قرآن	
۳	جایگاه تمدن اسلامی در دوره معاصر	۲	۳۲	۳۲	-		
	جمع واحد	۶	۹۶	۹۶			

ج) دروس تخصصی:

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	شناخت و نقد منابع	۲	۳۲	۳۲	-	با عنایت بر نقد منابع اهل سنت	
۲	روش تحقیق پیشرفته	۲	۴۸	۱۶	۳۲	با تأکید بر هرمنوتیک و مباحث فلسفه تاریخ	
۳	نقد آثار مستشرقان	۲	۳۲	۳۲	-		
۴	مبانی و مظاهر تمدن	۲	۳۲	۳۲	-	با تأکید بر تمدن اسلامی	
۵	آموزه‌های دینی و تمدن اسلامی	۲	۳۲	۳۲	-		
۶	احیاء و بازسای تمدن اسلامی	۲	۳۲	۳۲	-		
۷	دولت‌های مسلمان و علوم	۲	۳۲	۳۲	-		
۸	آیین‌ها و رسوم مسلمانان	۲	۳۲	۳۲	-		
۹	تمدن اسلامی و تمدن‌های دیگر	۲	۳۲	۳۲	-	انواع تعامل‌ها و رابطه میان تمدن اسلامی و تمدن‌های دیگر	
۱۰	رساله علمی	۱۸	۶۴۰	-	۶۴۰		
	جمع واحد	۳۶	۹۴۴	۲۷۲	۶۷۲		

فصل سوم

سرفصل دروس

تعداد واحد:	۲
نوع واحد:	نظری
پیش‌نیاز:	ندارد

هدف: شناخت تحلیلی دانش‌پژوهان از چگونگی و مراحل پیدایش و رشد و گسترش تمدن پیشین اسلامی.

سرفصل دروسی:

- کلیات:

-
- گونه شناسی نظریه‌ها درباره سیر تطور تمدن اسلامی
 - تأملات روش‌شناختی بررسی سیر تطور تمدن اسلامی
 - مرحله نخست: دوران گذار از عصر جاهلی به دوره نو: عصر نبوی
 - مرحله دوم: دوران قوام و تثبیت: عصر خلفای نخستین تا پایان خلافت اموی
 - مرحله سوم: عصر شکوفایی: عصر دوم عباسی تا اواخر قرن ششم
 - مرحله چهارم: دوران ایستایی: اوایل قرن هفتم تا اواخر قرن نهم
 - مرحله پنجم: عصر بازتولید، خرده تمدن‌ها: اوایل قرن دهم تا زوال صفویه و مغولان هند و خلافت عثمانی
 - مرحله هفتم: عصر محاق: دوران پیش از بیداری اسلامی

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- المفصل فی تاریخ العرب قبل الاسلام؛ جواد علی
- الفهرست؛ ابن ندیم
- مقدمه؛ ابن خلدون
- العقد الفرید؛ ابن عبد ربه
- پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران؛ علی اکبر ولایتی
- مدارس نظامیه و تأثیرات علمی و اجتماعی آن؛ دکتر نورالله کسایی
- تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری؛ آدام متز
- تاریخ تمدن؛ ویل دورانت
- علم و تمدن در اسلام؛ سید حسین نصر

فرعی:

- تاریخ تحول دولت و خلافت؛ رسول جعفریان
- تاریخ عرب؛ فیلیپ حتی
- صفویه در عرصه فرهنگ و سیاست؛ رسول جعفریان
- درآمدی بر تاریخ تمدن؛ ویل دورانت، ترجمه احمد بطحایی
- الاسلام فی حضارته و نظمه؛ انور الرفاعی
- مقدمه ای بر تاریخ علم؛ جورج سارتن، ترجمه غلامحسین صدری افشار
- تاریخ تمدن؛ علی شریعتی
- تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی؛ عبدالرحیم غنیمه ترجمه کسایی
- مسلمانان و دانش جدید؛ عبدالرزاق نوفل، ترجمه سید محمد علی میررکنی
- تاریخ امپراتوری عثمانی و ترکیه؛ استانفورد جی شاو، ترجمه محمود رمضانزاده
- تأثیر اسلام در فرهنگ هند؛ تاراچند، ترجمه علی پیرنیا
- پدیده جهانی شدن وضعیت بشری و تمدن اطلاعاتی فرهنگ؛ رجایی
- منابع فرهنگ اسلامی؛ محمد شریف
- طبایع الاستبداد؛ عبدالرحمان کواکبی

راه کارهای اجرایی:

- این درس به شیوه متعارف دروس مقطع دکتری همراه با سمینار درسی و تحقیقات دانش پژوهان ارائه می شود.
- در ارائه درس باید کوشش شود تا دانش پژوهان با دیدگاه‌های مختلف درباره موضوع درس و نیز منابع اصلی درس به صورت تخصصی و انتقادی آشنا شوند.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی دانش‌پژوهان از زبان و نگاه قرآن درباره عوامل فراز و فرود تمدن‌ها.

سرفصل دروس:

- کلیات:

- واژه‌های قرآنی در حوزه تمدن: امت، قرن، قوم، حیات طیبه و ترابط مفهومی آنها
- سنخ‌شناسی دیدگاه‌های فیلسوفان تاریخ و تمدن‌پژوهان درباره عوامل فراز و فرود تمدن‌ها
- سنت‌های تاریخی و اجتماعی از نگاه قرآن و جایگاه آن در تحلیل فراز و فرود تمدن‌ها
- مبانی انسان‌شناختی و جامعه‌شناختی تمدن از نگاه قرآن
- تعامل عوامل مادی و معنوی فراز و فرود تمدن‌ها از نگاه قرآن
- رویکرد فرامادی قرآن درباره ظهور و سقوط

- تحلیل عوامل فرامادی برآمدن تمدن‌ها از نظر قرآن:

- اراده الهی

- اراده ملتها

- ایمان و عمل صالح

- شکر نعمت

- تحلیل فرامادی عوامل سقوط تمدن‌ها از نظر قرآن:

- ظلم

- فساد

- اتراف

- اعراض از یاد خدا

- ابعاد نظریه قرآن در فراز و فرود تمدن‌ها

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- تفاسیر کهن شیعه و اهل سنت مانند: الفرقان فی تفسیر القرآن؛ صادقی
- التبیان؛ شیخ طوسی
- تفسیر نمونه؛ مکارم شیرازی
- مجمع البیان؛ طبرسی
- پیام قرآن؛ مکارم شیرازی
- تفسیر کبیر؛ فخر رازی
- منشور جاوید قرآن؛ جعفر سبحانی
- الدرالمشثور؛ سیوطی
- فی ظلال القرآن؛ سید قطب
- روح المعانی؛ آلوسی
- المنار؛ سیدرشید رضا
- تفاسیر معاصر شیعه و اهل سنت مانند: المیزان فی تفسیر القرآن؛ طباطبایی

فرعی:

- علل انحطاط تمدن‌ها از دیدگاه قرآن کریم؛
- احمد علی قانع
- سنت‌های تاریخ در قرآن؛ شهید صدر، ترجمه
- و تحقیق سید جمال الدین موسوی
- جامعه و تاریخ؛ شهید مطهری
- جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن کریم؛ مصباح یزدی
- انسان در افق قرآن؛ محمد تقی جعفری
- حیات و مرگ تمدن‌ها؛ حبیب الله پیمان
- سنتها از دیدگاه قرآن؛ مسیح مهاجری
- سنت‌های اجتماعی در قرآن؛ احمد حامد مقدم
- موضع‌گیری طبقات اجتماعی یا فرآیند
- انحطاط یک جامعه در قرآن؛ زهرا رهنورد
- ساختمان معنای مفاهیم اخلاقی دینی در
- قرآن مجید؛ توشیکهو ایزوتسو، ترجمه
- فریدون بدره‌ای

راه‌کارهای اجرایی:

- این درس به شیوه متعارف دروس مقطع دکتری همراه با سمینار درسی و تحقیقات دانش‌پژوهان ارائه می‌شود.
- در ارائه درس باید کوشش شود تا دانش‌پژوهان با دیدگاه‌های مختلف درباره موضوع درس و نیز منابع اصلی درس به صورت تخصصی و انتقادی آشنا شوند.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی دانش‌پژوهان از جایگاه تمدن اسلامی نسبت به تمدن‌های معاصر و میزان تعامل آن با تمدن‌های دیگر.

سرفصل دروس:

- کلیات:

- اصطلاحات: تمدن، تمدن اسلامی، دوران معاصر، تمدن غربی

- روش‌شناسی

- منبع‌شناسی

- تمدن‌های معاصر

- تأثیر و تأثر تمدن اسلامی و تمدن‌های غیر اسلامی

- جایگاه سیاسی تمدن اسلامی

- مشروطیت

- پارلمان‌سیسم

- احزاب

- جایگاه آموزشی و پژوهشی تمدن اسلامی

- جایگاه اقتصادی تمدن اسلامی

- صنعتی

- تکنولوژی

- کشاورزی

- جایگاه هنر و معماری

- جایگاه فرهنگی و دینی

منابع پیشنهادی:

- تاریخ اجتماعی و سیاسی ایران در دوره معاصر؛

سعید نفیسی

- روابط ایران با دول خارجی در دوره قاجار؛

خلیل نائیبیان

- تاریخ جدید کشورهای عربی؛ ولادیمیر

پطروفسکی

- تاریخ عثمانی؛ اورون چارشلی

- مسلمانان و دانش جدید؛ عبدالرزاق نوفل

- حاضر العالم الاسلامی؛ لوتر بستوار دو

- اندیشه سیاسی در اسلام معاصر؛ حمید عنایت

- سید جمال‌الدین اسدآبادی بنیانگذار احیای

تفکر دینی؛ جواد صاحبی

- اعزام محصل به خارج از کشور؛ غلامعلی سرمد
- تاریخ موسسات تمدنی جدید در ایران؛ حسین اردکانی
- تاریخ آموزش در ایران و اسلام؛ ضمیری

- طبایع الاستبداد؛ سید جمال الدین اسدآبادی
- تنبیه الامه و تنزیه المله؛ نائینی
- خلافت و ملوکیت در اسلام؛ ابوالعلی مودودی
- ام‌القری؛ سید عبدالرحمن کواکبی

راه‌کارهای اجرایی:

- این درس به شیوه متعارف دروس مقطع دکتری همراه با سمینار درسی و تحقیقات دانش‌پژوهان ارائه می‌شود.
- در ارائه درس باید کوشش شود تا دانش‌پژوهان با دیدگاه‌های مختلف درباره موضوع درس و نیز منابع اصلی درس به صورت تخصصی و انتقادی آشنا شوند.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی و انتقادی مهم‌ترین گونه‌های منابع تمدنی کمتر شناخته شده و وجه دلالت تمدنی آنها در دوره اسلامی.

سرفصل دروس:

- کلیات

- تأملات کلی دربارهٔ سنخ‌شناسی منابع مکتوب تمدنی دوره اسلامی؛ رویکردهای موجود و کارهای انجام شده
- ارزیابی منابع مربوط به مبانی معرفتی و روش شناختی تمدن اسلامی
- بررسی منابع مکتوب و غیرمکتوب به یادگار مانده از دورهٔ پیش از اسلام و جایگاه آن در بررسی تمدن اسلامی (با تکیه بر ادبیات، علوم و معماری در ایران و روم و هند)

- سنجش انتقادی دلالت‌های تمدنی مهمترین منابع کهن شناخت تمدن اسلامی:

- منابع تاریخی
- منابع جغرافیایی
- منابع ادبی
- منابع شاخه‌های مختلف علمی با تأکید بر علوم طبیعی
- منابع غیرمکتوب مانند: بناهای تاریخی، سکه‌ها، ابزار و ادوات، لباسها، کتیبه‌ها و سنگ‌قبرها
- دیگر منابع مکتوب

- بازتعریف منابع جدید بر اساس وجوه تمدن اسلامی:

- گونه‌شناسی و ارزیابی منابع شناخت نظام اخلاقی تمدن اسلامی
- گونه‌شناسی و ارزیابی منابع شناخت تاریخ اجتماعی در تمدن اسلامی
- گونه‌شناسی و ارزیابی منابع شناخت تاریخ علوم تمدن اسلامی
- گونه‌شناسی و ارزیابی منابع شناخت نهادهای آموزشی در تمدن اسلامی
- گونه‌شناسی و ارزیابی منابع شناخت تشکیلات حکومتی در تمدن اسلامی
- گونه‌شناسی و ارزیابی منابع شناخت هنر و معماری در تمدن اسلامی

منابع پیشنهادی:

- درآمدی بر تاریخ اسلام در قرون وسطی: روش‌شناسی و عناصر کتاب‌شناسی؛ کاهن، کلود، ترجمه اسدالله علوی
- فهرست ماقبل‌الفهرست؛ پرویز اذکابی
- الفهرست؛ ابن‌ندیم محمد رضا تجدد
- کتاب‌شناسی توصیفی، منابع تاریخ علوم اسلامی ۳ ج؛ سید حسین نصر
- مدخل تاریخ شرق اسلامی تحلیلی کتاب‌شناختی؛ ژان سواژه، ترجمه نوش‌آفرین انصاری
- مصادر الدراسة العربیة؛ داغر، یوسف اسعد

راه کارهای اجرایی:

- این درس به شیوه متعارف دروس مقطع دکتری همراه با سمینار درسی و تحقیقات دانش پژوهان ارائه می شود.
- در ارائه درس باید کوشش شود تا دانش پژوهان با دیدگاه های مختلف درباره موضوع درس و نیز منابع اصلی درس به صورت تخصصی و انتقادی آشنا شوند.
- این درس به صورت کارگاهی ارائه خواهد شد.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی از روشها، مکاتب و عرصه‌های تاریخی در زمینه‌های مختلف و با تأکید بر مباحث فلسفه تاریخ و هرمنوتیک.

سرفصل دروس:

- مفاهیم و کلیات (روش تحقیق پیشرفته، چستی علم تاریخ، علمیت تاریخ، روش‌شناسی و معرفت‌شناسی)
- اخلاق در تحقیق [اخلاق تحقیق (انگیزه معنوی، آزاداندیشی علمی، صداقت، امانت، دقت و جدیت)، روان‌شناسی تحقیق (تعامل روحی- روانی میان محقق، موضوع و فرایند تحقیق)، جامعه‌شناسی تحقیق (جامعه‌شناسی علم و معرفت، تعامل جامعه، محقق و موضوع)، اقتصاد و تحقیق (برآورد هزینه و درآمدها)]
- مکاتب روش‌شناسی (پوزیتویسم، رئالیسم، هرمنوتیک و ...)
- مکاتب تاریخنگاری (فلسفه، روشها و ویژگی‌های مکاتب)
- عرصه‌های رایج در پژوهشهای تاریخی (تاریخ سیاسی، تاریخ اجتماعی، تاریخ فرهنگی، جغرافیای تاریخی، قوم‌نگاری و ...)
- عرصه‌های تازه در پژوهش‌های تاریخی (فرهنگ‌شناسی، مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی سیاسی، روان‌شناسی اجتماعی، زبان‌شناسی، روان‌شناسی شخصیت و ...)

منابع پیشنهادی:

- روش‌های تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی؛ دانشگاه پیام نور
- روش تحقیق در علوم اجتماعی؛ ریمون کیوی، ترجمه عبدالحسین نیک گوهر
- روش‌های علمی تحقیق در علوم انسانی؛ میرمحمد سیدعباس زاده
- مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی؛ محمدرضا حافظ نیا
- روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی (۲ج)؛ باقر ساروخانی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- روش‌های تحقیق در علوم تربیتی و رفتاری؛ جان بست، ترجمه حسن پاشا شریفی و نرگس طالقانی
- روش‌های علوم اجتماعی؛ موریس دوورژه، ترجمه خسرو اسدی

راه‌کارهای اجرایی:

- این درس به شیوه متعارف دروس مقطع دکتری همراه با سمینار درسی و تحقیقات دانش‌پژوهان ارائه خواهد شد.
- در ارائه درس باید کوشش شود تا دانش‌پژوهان با دیدگاه‌های مختلف درباره موضوع درس و نیز منابع اصلی درس به صورت تخصصی و انتقادی آشنا شوند.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی درباره آثار مستشرقان به منظور دستیابی به روشها، منابع و تحلیل‌های آنان و نقد آن.

سرفصل دروس:

- مفاهیم (گونه‌شناسی، نقد، مستشرقان)
- گونه‌شناسی و نقد شیوه‌ها و روش‌های خاورشناسان در زمینه تمدن اسلامی (مانند گلدزیهر، مادلونگ، کلببرگ، هانری کربن، برنارد لوئیس، ماسینیون، ولهاوزن، دونالدسون، ارزینا لالانی، هاینس هالم، موننگمری وات، فرانسوا توال و ...)
- گونه‌شناسی و نقد تحلیل‌های خاورشناسان در زمینه عناصر تمدن اسلامی
- گونه‌شناسی و نقد تحلیل‌های خاورشناسان در زمینه تطور تمدن اسلامی
- نقد تحلیل‌های خاورشناسان در زمینه جایگاه حاکمان و اندیشمندان در شکوفایی تمدن اسلامی
- نقد تحلیل‌های خاورشناسان در زمینه ارتباط تمدن اسلامی با تمدن‌های دیگر
- نقد تحلیل‌های خاورشناسان در زمینه نقش شیعه در تمدن اسلامی
- ارزیابی منابع مورد استفاده خاورشناسان و نقد آنها
- نقد مقالات خاورشناسان در زمینه تمدن اسلامی در دایرةالمعارف‌ها

منابع پیشنهادی:

- آفاق تذکر معنوی در اسلام ایرانی؛ هانری کربن، ترجمه باقر پرهام
- اسلام بررسی تاریخی؛ همیلتون گیب، ترجمه منوچهر امیری
- اسلام در ایران؛ پطروشفسکی ترجمه کریم کشاورز
- ایران شناسی در اروپا و ژاپن؛ متی رودی و نیکی کدی، ترجمه مرتضی اسعدی
- تأثیر اسلام بر اروپا؛ موننگمری وات
- تاریخ ملل و دول اسلام؛ کارل بروکلیمان
- تشیع در هند؛ جان نورمن هالیستر
- تشیع و مقاومت؛ برنارد لوئیس
- تشیع؛ هاینس هالم، ترجمه اکبری
- حکومت در اسلام؛ لمتون، ترجمه عباس صالحی
- خاورشناسی و توطئه خاورشناسان؛ مریم جمیله، ترجمه غلامرضا سعیدی
- درس‌هایی درباره اسلام؛ گلدزیهر
- تاریخ علم؛ جرج سارتن
- ژئوپولیتیک تشیع؛ فرانسوا توال، ترجمه صدوق وینی

- سفرنامه تاورنیه؛ ترجمه نوری
- سفرنامه ساموئل بنجامین
- سفرنامه سانسون؛ ترجمه تقی تفضلی
- سفرنامه شاردن
- سفرنامه ونیزیها در ایران؛ لرد استانیلی، ترجمه امیری
- طبقات المستشرقین؛ عبدالحمید حمدان
- فرهنگ جامع خاورشناسان مشهور و مسافران به مشرق زمین؛ نصرت الله نیک بین
- فرهنگ خاورشناسان؛ پرویز مسکین نژاد
- فرهنگ کامل خاورشناسان؛ عبدالرحمن بدوی
- کتابشناسی خاورشناسان؛ مولفان
- محمد در اروپا؛ مینو صمیمی
- مستشرقین و اسلام؛ غلامرضا سعیدی
- مطالعات اسلامی در غرب انگلیسی زبان؛ مرتضی اسعدی
- مطالعات اسلامی در غرب؛ محسن الویری
- مطالعه فرهنگ مشرق زمین؛ بطروسیان

راه کارهای اجرایی:

- این درس به شیوه متعارف دروس مقطع دکتری همراه با سمینار درسی و تحقیقات دانش پژوهان ارائه می شود.
- در ارائه درس باید کوشش شود تا دانش پژوهان با دیدگاه های مختلف درباره موضوع درس و نیز منابع اصلی درس به صورت تخصصی و انتقادی آشنا شوند.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی دانش‌پژوهان از پایه‌های معرفتی، سخت‌افزاری و نرم‌افزاری پیدایش یک تمدن و ابعاد و وجوه آن.

سرفصل دروس:

- مبانی:

- گونه‌شناسی نظریه‌های مبانی تمدن: اسپینگلا، تویین‌بی، ویل دورانت، فوکوتساوا یوکیچی، ابن خلدون، و..
- تأثیر مبانی انسان‌شناختی و جامعه‌شناختی بر تعریف و تحلیل یک تمدن

- مظاهر:

- ساختار و اضلاع یک تمدن:
- حکومت و تشکلات حکومتی؛ بررسی نظریه پیوستگی و عدم پیوستگی تمدن و حکومت
- علم؛ بررسی انتقادی نظریه‌های علم محور تمدن
- هنر
- ادبیات
- زندگی اجتماعی
- تعامل با دیگر تمدن‌ها
- نگاه دینی به ساختار و اضلاع یک تمدن:
- جایگاه رشد معنوی و اخلاقی جامعه
- جایگاه تربیت انسانهای وارسته و فرهیخته
- جایگاه کانونهای و رفتارهای دینی
- جایگاه پیوند با انسان کامل

منابع پیشنهادی:

منابع کهن:

- الفهرست؛ ابن ندیم	- العقد الفرید؛ ابن عبد ربه اندلسی
- صبح الاعشى؛ قلقشندی	- تاریخ بغداد؛ خطیب بغدادی
- الفخری فی الاداب السلطانیة والدول	- کتاب الخراج؛ قاضی ابو یوسف
- الاسلامیه؛ ابن طقطقی	- الاحکام السلطانیة؛ ماوردی
- الوزاء والکتاب؛ جهشیاری	- احوال المتعلمین و احکام المعلمین؛ قابسی
- مقدمه؛ ابن خلدون	- منیه المرید فی احکام المفید و المستفید؛ شهید ثانی
- تحفه الامراء فی تاریخ الوزراء؛ صابی	

منابع معاصر:

- تاریخ علوم اسلامی؛ یدالله نصیریان
- علم و تمدن در اسلام؛ سید حسین نصر
- دانش مسلمین؛ محمد رضا حکیمی
- مدارس نظامیه و تأثیرات علمی و اجتماعی آن؛ دکتر نورالله کسایی
- تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی؛ محمدرضا کاشفی
- فنون الاسلام؛ محمد زکی حسن
- تاریخ العلوم عند العرب؛ عمر فروخ
- النظم الاسلامیه؛ دکتر منیراحمد بیانی و قاضی شاکر النعیمی
- التراتیب الاداریه؛ عبدالحی کتانی
- پویایی و فرهنگ تمدن اسلام و ایران؛ علی اکبر ولایتی
- تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی؛ ذبیح الله صفا
- تاریخ عرب؛ فیلیپ حتی
- تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری؛ آدام متز
- تاریخ التراث العربی؛ فواد سزگین
- تاریخ تمدن اسلامی؛ جرجی زیدان
- علم تاریخ در گستره تمدن اسلامی؛ آیینه‌وند

راه‌کارهای اجرایی:

- این درس به شیوه متعارف دروس مقطع دکتری همراه با سمینار درسی و تحقیقات دانش‌پژوهان ارائه می‌شود.
- در ارائه درس باید کوشش شود تا دانش‌پژوهان با دیدگاه‌های مختلف درباره موضوع درس و نیز منابع اصلی درس به صورت تخصصی و انتقادی آشنا شوند.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی دانش‌پژوهان از ارتباط بین آموزه‌های دینی و تمدن اسلامی.

سرفصل دروس:

- کلیات

- اصطلاحات: آموزه‌های دینی، تمدن اسلامی و ...

- تأثیر دین بر شکوفایی و انحطاط تمدن

- نسبت دین و تمدن

- نقش آموزه‌های دینی در پیدایی و شکوفایی تمدن اسلامی

- دعوت به تفکر، تأمل، تعقل، تعلم، ارزش علم و عالم، تعلیم، سیر در آفاق و انفس

- دعوت به کار و تلاش

- تدبیر در طبیعت و... همگانی شدن دانش

- تأثیر آموزه‌های دینی در پیدایی مظاهر تمدن: نظام آموزشی، کتابخانه، تعلیم و تربیت

- تأثیر انحراف از آموزه‌های دینی در انحطاط تمدن اسلامی

- زهدگرایی، انزوا، قناعت، انتظار و ...

- انحراف از آموزه‌های دینی، کج‌فهمی آموزه‌های دینی

- نقش آموزه‌های دینی در احیای تمدن اسلامی

- همگانی شدن دانش

- حمایت از نخبگان و دانشمندان

- تأسیس مراکز آموزش و کتابخانه‌های پاسخگوی به نیازها و ...

- سیر دگرگونی و تحولات آموزه‌های دینی در بستر ظهور و سقوط تمدن‌ها

- درک از آموزه‌ها

- تحول و تغییر آنها

- انحراف از آموزه‌ها، تحریف آموزه‌ها، زیر پا گذاشتن آموزه‌ها، کم شدن دین‌داری

- نقش امامان شیعه در شکوفایی تمدن اسلامی

- نقش امامان در دعوت به تفکر، تأمل، تعقل، تعلم و ...

- نقش امامان در اهتمام به دانش‌ها و دانش‌افزایی

- نقش امامان در دعوت به تلاش و سازنگی در شکوفایی تمدنی

- نقش امامان در پیدایی مظاهر تمدنی مانند نظام آموزشی، مراکز علمی و تأسیس کتابخانه و ...

منابع پیشنهادی:

- قرآن کریم
- نهج البلاغه
- مستدرکات و شرح‌های آن
- کتب تفسیری مانند:
- طبری، تیان، مجمع البیان و ... به ویژه ذیل آیات مربوط به علم، فکر، تدبر و تعقل و سیر در آفاق و انفس
- کتب حدیثی و روایی مانند:
- کتب اربعه شیعه و صحاح سته اهل سنت به ویژه کتاب العلم و کتاب العقل از این منابع و مقدمه این کتابها
- کتب فقهی مانند:
- المبسوط شیخ طوسی و المبسوط سرخسی و المعبر علامه حلی و المغنی ابن قدامه و به ویژه مبحث واجب کفایی
- کتب تاریخی مانند:
- تاریخ طبری، مسعودی، مسکویه، ابن اثیر و ابن کثیر و ... به ویژه مقدمه این کتابها
- کتب سیره نبوی مانند:
- سیره ابن اسحاق، سیره ابن هشام، ابن سید الناس، ابن کثیر، ذهبی و عاملی و ... به ویژه بخش مربوط به اسرای بدر، مکاتبات رسول خدا (ص)
- کتب جغرافیایی تاریخی و جغرافیای نجومی مانند:
- الممالک و المسالک ابن خردادبه، تقویم البلدان، معجم البلدان و ... به ویژه مبحث قبله و جهت آن و راهها
- کتب پزشکی و داروشناسی به ویژه کتاب‌های طب النبوی (ص) و طب الصادق (ع) و طب الرضا (ع) و نظایر آن
- کتاب‌های فلسفه اسلامی به ویژه اسفار و بدایه النهایه و مانند آنها
- کتب کلامی فریقین

راه‌کارهای اجرایی:

- این درس به شیوه متعارف دروس مقطع دکتری همراه با سمینار درسی و تحقیقات دانش‌پژوهان ارائه می‌شود.
- در ارائه درس باید کوشش شود تا دانش‌پژوهان با دیدگاه‌های مختلف درباره موضوع درس و نیز منابع اصلی درس به صورت تخصصی و انتقادی آشنا شوند.

احیا و بازسازی تمدن اسلامی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی دانش پژوهان از زمینه‌ها و عوامل نوزایی تمدن اسلامی و افق آینده آن.

سرفصل دروس:

- پایه‌های نظری نوزایی تمدن اسلامی
- توان تمدن‌زایی آموزه‌های اسلامی
- امکان تعدد طولی و عرضی تمدن اسلامی
- سنجش دلالت و دامنه مفهومی واژگان مرتبط: احیا، نوزایی، بازسازی
- سنجش امکان پذیر بودن احیا تمدن پیشین اسلامی
- عوامل و موانع احیا تمدن اسلامی
 - عوامل
 - عمل به آموزه‌های دینی
 - انسجام اسلامی
 - تولید علم و فن‌آوری
 - موانع
 - استبداد
 - انحراف از آموزه‌های دینی
- ریشه‌های تاریخی پیدایش بیداری اسلامی و پیوند آن با تمدن غرب
- بررسی آرا و اندیشه‌های نخستین بیدارگران اسلامی: سید جمال‌الدین اسدآبادی، عبدالرحمن کواکبی، سر سید احمدخان و ...
- گونه‌شناسی جریانهای موجود در بیداری اسلامی به عنوان نخستین جوانه‌های پیدایش یک تمدن جدید:
 - جریانهای ضد غرب
 - جریانهای غرب‌گرا
 - جریانهای معتقد به تعامل با غرب
- جایگاه جنبش بیداری اسلامی به رهبری امام خمینی «ره» در بین جریانهای بیداری اسلامی
- تأملات مربوط به افق آینده تمدن نوین اسلامی:
 - نقش جمهوری اسلامی ایران در خیزش نوین اسلام‌خواهی
 - ظرفیتهای موجود برای مکتب اهل بیت «ع»
 - بحرانهای بنیادی تمدن موجود غرب
 - زمینه آماده جهانی

- پیدایش تمدن نوین اسلامی و نظریه‌های برخورد و گفتگوی تمدن‌ها

منابع پیشنهادی:

- الاسلام و مستقبل الحضارة؛ صالح، صبحی
- اضاء على الحضارة الإسلامية؛ سائح، احمد
- پایان تاریخ، سقوط غرب و آغاز عصر سوم؛ مسعود رضوی
- تمدن اسلامی از دیدگاه امام خمینی، مجموعه مقالات همایش تمدن اسلامی از دیدگاه امام خمینی؛ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
- درآمدی بر آزاد اندیشی و نظریه‌پردازی در علوم دینی، مجموعه گفت و گو، دفتر چهارم، تهیه و تنظیم: دبیرخانه نهضت آزاداندیشی
- ظهور و سقوط تمدن به ویژه در غرب؛ شپرد بی. کلاو. ترجمه: محمود طلوع
- عملية النهوض الحضاری؛ الحسن، کریم جبر
- القيم الحضاریة فی رسالة الاسلام؛ عثمان، محمد فتحي

راه‌کارهای اجرایی:

- این درس به شیوه متعارف دروس مقطع دکتری همراه با سمینار درسی و تحقیقات دانش‌پژوهان ارائه می‌شود.
- در ارائه درس باید کوشش شود تا دانش‌پژوهان با دیدگاه‌های مختلف درباره موضوع درس و نیز منابع اصلی درس به صورت تخصصی و انتقادی آشنا شوند.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی دانش پژوهان درباره تأثیر متقابل اقدامات و برنامه‌های دولت‌های مسلمان در رشد و شکوفایی دانش‌ها.

سرفصل دروس:

- کلیات

- اصطلاحات: دولت‌های مسلمان، دانش‌ها، تمدن اسلامی، ...

- جایگاه علوم و آموزش نسبت به دولت

- تأثیر دولت‌ها در شکوفایی و انحطاط علوم

- نقش دولت‌های مسلمان در پیدایی و شکوفایی علوم

- رقابت دولت‌های مسلمان در جذب اندیشمندان قلمروهای دیگر

- حمایت از نخبگان و دانشمندان

- وسعت نظر حاکمان و تسامح مذهبی آنان

- همگانی کردن دانش

- فراهم آوردن زمینه تفکر، تامل، تعقل، تعلم، تعلیم و آزاداندیشی و شکوفایی علوم

- تأثیر اقدامات دولت‌های مسلمان در تأسیس مراکز علمی، نظام آموزشی، کتابخانه‌ها، دارالعلم‌ها و

- فراهم آوردن زمینه ارتباط عالمان با جامعه

- فراهم آوردن امکانات سخت‌افزاری برای تولید علم

- نقش دولت‌های مسلمان در انحطاط علوم

- وابستگی به حاکمان؛ وام‌داری عالمان، ابزار بودن، توجیه‌گرایی و ...

- نبود زمینه رقابت سالم علمی

- تنگ‌نظری دولت‌ها

- مهاجرت عالمان به قلمروهای دیگر

- بررسی شبهه‌ها در زمینه نقش دولت‌های مسلمان در پیشرفت تمدن اسلامی (با تکیه بر امویان اندلس)

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- راحة الصدور فی دولة آل سلجوق؛ راوندی

- کتاب‌های چاپ پژوهشگاه (دولت‌های حمدانیان، زیدیه در یمن، فاطمیان، ممالیک و...)

- آل بویه و اوضاع زمان ایشان؛ فقیهی

- مغولان و حکومت ایلخانان؛ شیرین بیانی

- تاریخ بغداد؛ خطیب بغدادی
- تاریخ دمشق؛ ابن عساکر
- فرهنگ و تمدن در عصر سامانیان؛ ناجی
- تاریخ طبری
- الکامل؛ ابن اثیر
- المنتظم؛ ابن جوزی

فرعی:

- تاریخ علوم اسلامی؛ یدالله نصیریان
- علم و تمدن در اسلام؛ سید حسین نصر
- تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی؛ ذبیح الله صفا
- تاریخ تمدن اسلامی در قرن چهارم؛ آدام متز
- تاریخ عرب؛ فیلیپ حتی
- تاریخ الاسلام سیاسی؛ حسن ابراهیم حسن
- النظم الاسلامیه؛ منیر احمد بیانی و قاضی شاکر النعیمی
- الوزراء و الكتاب؛ جهشیاری
- آیین شهرداری؛ محمد بن احمد قریشی
- النظم الاسلامیه نشأتها و تطورها؛ صبحی صالح

راه کارهای اجرایی:

- این درس به شیوه متعارف دروس مقطع دکتری همراه با سمینار درسی و تحقیقات دانش پژوهان ارائه می شود.
- در ارائه درس باید کوشش شود تا دانش پژوهان با دیدگاه های مختلف درباره موضوع درس و نیز منابع اصلی درس به صورت تخصصی و انتقادی آشنا شوند.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی دانش‌پژوهان از شکل‌گیری و تطور شعائر و فرهنگ عامه مسلمانان.

سرفصل دروس:

- کلیات:

- مفاهیم: آئین، رسوم، آداب، سنت، شعائر و ...
- روش‌شناسی و منبع‌شناسی
- رده‌بندی شعائر و آداب مسلمانان: عبادات، جشن‌ها و ...
- جایگاه آئین و رسوم در فرهنگ جوامع بشری
- سرچشمه‌های آئین و رسوم مسلمانان
- نقش آموزه‌های دینی
- نقش فرهنگ بومی و قومی
- تعامل آموزه‌های دینی و بومی و فرقه‌ای
- سیر تطور آئین و رسوم مسلمانان
- نقش آئین‌ها در معرفی و گسترش اسلام

منابع پیشنهادی:

- سنت عزاداری و منقبت خوانی؛ مجموعه نویسندگان
- مقالات مجله شیعه‌شناسی شوق دیدار؛ مهدی رکنی
- دائرةالمعارف ادیان
- نگرشی به مرثیه‌سرایی در ایران، ۲۱ جلد؛ عبدالرضا افسری کرمانی
- در گستره فرهنگ؛ محمود روح‌الامینی
- زمینه فرهنگ‌شناسی
- بزرگداشتها در اسلام؛ سید جعفر مرتضی‌عاملی
- جوامع اسلامی؛ م لاپیروس
- جشنهای آب؛ هاشم نعمتی
- مسلمانان آفریقا؛ ژوزف ام کول، ترجمه اسدالله علومی

- زندگی مسلمانان در قرون وسطی؛ علی مظاهری، ترجمه مرتضی راوندی
- شهید اردهال؛ حبیب الله سلمانی آرانی
- مراسم حسنی در ترینیداد؛ گوستاو تایس، ترجمه مرتضی بحرانی ش ۱۱ شیعه شناسی
- ادب دعا در شیعه؛ جعفریان
- تحلیل مردم شناختی مناسک مذهبی در فرایند جهانی شدن؛ کریم خان محمدی ش ۲۳ شیعه شناسی
- پژوهشی در تعزیه و تعزیه خوانی؛ عنایت الله شهید
- تبارشناسی سوگ در ادیان مجموعه نویسندگان؛ اخبار ادیان ش ۱۸
- از مرثیه تا تعزیه؛ گلی زواره
- جشنها و رقص های مذهبی در سریلانکا؛ محمد حسن مظفری، نامه فرهنگ ش ۳۰
- قربانی جشن؛ مجله فرهنگ شماره ۱۶ زمستان ۷۴
- نقش حکومت ایرانی آل بویه در برپایی مراسم شیعه در عراق؛ گزارش و گفت و گو، ش ۱۳
- آیین های ازدواج در تاریخ بیهقی؛ دکتر احمدبیگی
- تابوت گردانی؛ علی بلوکباشی، دایرةالمعارف بزرگ اسلام ج ۱۴

راه کارهای اجرایی:

- این درس به شیوه متعارف دروس مقطع دکتری همراه با سمینار درسی و تحقیقات دانش پژوهان ارائه می شود.
- در ارائه درس باید کوشش شود تا دانش پژوهان با دیدگاه های مختلف درباره موضوع درس و نیز منابع اصلی درس به صورت تخصصی و انتقادی آشنا شوند.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی دانش‌پژوهان از مبانی معرفتی، ابعاد و چگونگی تعامل تمدن اسلامی و دیگر تمدنهای بشری.

سرفصل دروس:

- کلیات:

- پایه‌های معرفتی تعامل تمدن اسلامی و تمدنهای دیگر:
- مفهوم و مولفه‌های اسلامی بودن یک تمدن
- دیدگاه‌ها درباره قلمرو تعامل دین و دنیا
- آموزه قرآنی و روایی درباره دستاوردهای تمدنهای بشری
- سیر تاریخی تعامل تمدن اسلامی و تمدنهای دیگر
- عصر آشنایی: حاملان دستاوردهای دیگر تمدنها در جامعه اسلامی عهد نبوی: سلمان فارسی، بلال حبشی، صهیب رومی، فتوحات و ...
- عصر اقتباس: تأسیس دیوان، ضرب سکه، ورود دانش‌های مختلف به قلمرو اسلامی و ...
- عصر بازتولید بر اساس مبانی اسلامی: توان تمدنی ایرانی و رومی و هندی در خدمت آرمانهای اسلامی
- عصر اثرگذاری بر دیگر تمدنها
- عصر غفلت از دیگر تمدنها: نگاهی به تمدن اسلامی در عصر پیدایش و رشد تمدن غرب
- نظریه برخورد تمدنها و جایگاه تمدن نوین اسلامی
- نظریه گفتگوی تمدنها و جایگاه تمدن نوین اسلامی

منابع پیشنهادی:

- اسلام در غرب: تاریخ اسلام در اروپای غربی؛ آل علی، نورالدین
- اثر الحضارة الاسلامیه علی اوربا؛ مونگمیری وات، ترجمه جابر ابی جابر
- اروپا و الاسلام؛ عبدالحلیم محمود
- اسس التقدم عند مفکری الاسلام فی العالم العربی الحدیث؛ فهمی جدعان
- الاسلام و الثورة الحضاریة؛ قاسم، عون الشریف
- الاسلام و الحضارة الانسانیة؛ خفاجی، محمد عبدالمنعم

Hitti ,phillip k. Islam and the west . an historical cultural survey / Sharafuddin , oammed Islam and romantic orientalism , literary Encounters with the Orient

راه‌کارهای اجرایی:

- این درس به شیوه متعارف دروس مقطع دکتری همراه با سمینار درسی و تحقیقات دانش‌پژوهان ارائه می‌شود.
- در ارائه درس باید کوشش شود تا دانش‌پژوهان با دیدگاه‌های مختلف درباره موضوع درس و نیز منابع اصلی درس به صورت تخصصی و انتقادی آشنا شوند.

